

Трибуна молодого науковця

УДК 342.6

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2024-1.16>

В. І. Павленко, здобувач освітнього рівня доктора філософії кафедри публічного та приватного права Університету митної справи та фінансів

НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ

Стаття присвячена дослідженню нормативних засад адміністративного правового статусу Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА). Встановлено, що адміністративно-правовий статус АРМА, його окремих елементів, визначається національними нормативно-правовими актами та закордонними актами.

Національний рівень регулювання адміністративно-правового статусу АРМА здійснюється положеннями Конституції та законів України, а також підзаконними актами. Запропоновано поділ національних нормативно-правових актів, якими врегульовано адміністративно-правовий статус АРМА на окремі групи, які встановлюють загальні засади функціонування АРМА; спеціальні засади функціонування АРМА; та, які визначають матеріальні та процесуально-процедурні аспекти здійснення окремих повноважень АРМА; особливості проходження державної служби в АРМА; програмні цілі функціонування та реформування. Встановлено відсутність правових підстав та обґрунтовано відсутність практичної необхідності затвердження КМ України Положення про АРМА. З'ясовано, що особливістю АРМА, що обумовлена його спеціальним статусом, є правомочність видавати нормативно-правові акти, положеннями яких самостійно визначаються (врегульовуються) питання здійснення своїх повноважень на підзаконному рівні.

Визначено, що закордонні акти, якими врегульовано адміністративно-правовий статус АРМА, включають акти Європейського Союзу (acquis ЕС) та міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано ВР України. Використано основні акти Європейського Союзу (acquis ЕС) і міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано ВР України, та охарактеризовано їх значення в діяльності АРМА. Обґрунтовано, що двосторонніми договорами (угодами), предметом яких є правова допомога, питання виявлення та розшуку активів, одержаними від корупційних та інших злочинів безпосередньо не знаходять конкретизованого регулювання.

Встановлено, що укладання міжвідомчих міжнародних угод про співробітництво з органами іноземних держав до компетенції яких належать питання щодо виявлення та розшуку активів, одержаних злочинним шляхом є необхідним інструментом міжнародного співробітництва АРМА, який не використовується на теперішній час. Запропоновано АРМА посилити діяльність із укладання міжвідомчих міжнародних угод з органами іноземних держав до компетенції яких належать питання щодо виявлення та розшуку активів, одержаних злочинним шляхом.

Ключові слова: АРМА, адміністративно-правовий статус, нормативні засади, нормативно-правовий акт, законодавство, правове регулювання.

V. I. Pavlenko. Regulatory principles of administrative and legal status National Agency of Ukraine for finding, tracing and management of assets derived from corruption and other crimes

The article is devoted to the research of the normative foundations of the administrative legal status of the National Agency of Ukraine for finding, tracing and management of assets derived from corruption and other crimes (ARMA). It was established that the administrative and legal status of ARMA, its individual elements, is determined by national regulatory and legal acts and foreign acts.

The national level of regulation of the administrative and legal status of ARMA is carried out by the provisions of the Constitution and laws of Ukraine, as well as by-laws. It is proposed to divide the national legal acts that regulate the administrative and legal status of ARMA into separate groups that establish the general principles of ARMA's functioning; special principles of ARMA functioning; and those that determine the material and procedural aspects of the exercise of certain powers of ARMA; features of public service in ARMA; program objectives of functioning and reform. The absence of legal grounds was established and the lack of practical necessity for approval of the Regulation on ARMA by the CM of Ukraine was substantiated. It has been found that the special status of the ARMA is the right to issue normative legal acts, the provisions of which independently determine (regulate) the issues of exercising its powers at the sub-legal level.

It was determined that the foreign acts regulating the administrative and legal status of ARMA include the acts of the European Union (EU acquis) and international treaties, the binding consent of which was given

© В. І. Павленко, 2024

by the Verkhovna Rada of Ukraine. The main acts of the European Union (EU *acquis*) and international treaties approved by the Verkhovna Rada of Ukraine to be binding have been outlined, and their importance in ARMA's activities has been characterized. It is substantiated that bilateral contracts (agreements), the subject of which is legal assistance, do not directly regulate the issues of identifying and searching for assets obtained from corruption and other crimes.

It has been established that the conclusion of interdepartmental international agreements on cooperation with the bodies of foreign states, whose competence includes issues related to the identification and search of assets obtained through criminal means, is a necessary tool of international cooperation of ARMA, which is not used at the present time. ARMA has been proposed to strengthen the activity of concluding interdepartmental international agreements with the bodies of foreign states, whose competence includes issues related to the identification and search of assets obtained through criminal means.

Key words: ARMA, administrative-legal status, normative principles, normative-legal act, legislation, legal regulation.

Постановка проблеми. Адміністративно-правовий статус будь-якого центрального органу виконавчої влади, у тому числі Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – АРМА), визначається цілою системою норм адміністративного права, у зв'язку з цим, здійснення його характеристики першочергово вимагає встановлення кола цих норм та нормативно-правових актів, що їх містять, а також з'ясування співвідношення їх дії між собою та з іншими нормативно-правовими актами. Цілком очевидно, що якість нормативного забезпечення безпосередньо впливає не тільки на визначеність адміністративно-правового статусу АРМА, а й на ефективність здійснення ним завдань, функцій та повноважень. У зв'язку з цим, особливо актуальним видається звернення уваги на систему законодавчого забезпечення адміністративно-правового статусу АРМА.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує, що нормативне регулювання адміністративно-правового статусу АРМА не поставало предметом окремих досліджень. Положень чинного законодавства, яким врегульовано адміністративно-правовий статус АРМА, аналізується виключно під час характеристики окремих елементів адміністративно-правового статусу АРМА, це, наприклад, праці Г. В. Буяджи [1] (історія формування та передумови виникнення АРМА), Р. І. Крамар [2] (адміністративна діяльність АРМА), І. С. Ковальчук [3] (правовий статус АРМА), а також деяких напрямів діяльності та повноважень АРМА – А. М. Давидюка [4] (правове забезпечення публічного адміністрування), М.О. Ковальчук [5, с. 74] (як суб'єкта публічної адміністрації, який здійснює публічне адміністрування запобігання корупції), А. Ю. Плюшкін [6] (підстави та процесуальний порядок виявлення, розшуку й передачі в управління активів), Г. В. Буяджи [7] (особливості управління майном), Г. А. Терещука [8] (міжвідомча взаємодія), О. А. Шевчук [9] (нормотворча діяльність), Т. Є. Зелькіна [10] (адміністрування та характеристика активів, що можуть бути передані в управління АРМА) тощо.

У зв'язку з цим, **метою цієї статті** є системне дослідження нормативних засад адміністративно-правового статусу АРМА.

Результати дослідження. Питання визначення адміністративно-правового статусу АРМА як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом або окремих елементів його адміністративно-правового статусу є предметом правового регулювання значної кількості нормативних актів як національного, так і міжнародного характеру. В ч. 4 ст. 2 ЗУ «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (далі – Закон) [11] встановлено, що правову основу діяльності АРМА становлять Конституція України, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано ВР України, цей та інші закони України, а також прийняті відповідно до них інші нормативно-правові акти. Наведене законодавче положення однозначно вказує на те, що адміністративно-правовий статус АРМА визначається положеннями як національних, так і міжнародних актів, що є однієї із особливостей обумовлених спеціальним статусом АРМА.

Національний рівень регулювання адміністративно-правового статусу АРМА здійснюється положеннями Конституції та законів України, а також підзаконними актами. З метою систематизації національних нормативно-правові акти, якими врегульовано адміністративно-правовий статус АРМА видається доцільним поділити на певні групи, з урахуванням предмету їх правового регулювання, а саме нормативно-правові акти, які:

1. Встановлюють загальні засади функціонування АРМА. Загальні засади функціонування АРМА встановлені Конституцією України [12]. В науковій літературі слушно відзначається, що «Конституція України як Основний Закон держави, що закріплює засади суспільного життя та організації публічної влади, являється висхідним правовим підґрунтям і для адміністративного статусу інспекції» [13, с. 62], що, безперечно, актуально і для АРМА. Не зважаючи на те, що в Конституції України не згадується АРМА як центральний орган виконавчої влади, встановлені в ній положення мають фундаментальне значення для визначення його адміністративно-правового статусу, оскільки виступають ціннісними орієнтирами діяльності, а саме принципи верховенства права (ст. 3, ч. 1 ст. 8), законності (ст. 19), рівності (ст. 21, 24), права власності

(ч. 3 ст. 13, ст. 41), захист прав судом (ст. 55-56) та визначають організаційні засади, зокрема повноваження КМ України утворювати, реорганізовувати та ліквідувати відповідно до закону міністерства та інші центральні органи виконавчої влади (п. 9¹ ст. 116) та призначати на посади та звільнення з посад за поданням Прем'єр-міністра України керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу КМ України (п. 9² ст. 116) [12].

Виокремити в цій групі також необхідно ЗУ «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [14], метою якого є впровадженням в українське судочинство та адміністративну практику європейських стандартів прав людини, а положеннями закріплено, що Конвенція та практика Європейського суду з прав людини є джерелом права.

Загальним стосовно АРМА є і ЗУ «Про центральні органи виконавчої влади» [15], оскільки ч. 5 ст. 2 Закону передбачено, що його положення застосовуються до АРМА та його працівників у частині, що не суперечить Закону. З урахуванням цього, на АРМА поширюються положення ЗУ «Про центральні органи виконавчої влади», що визначають принципи діяльності центральних органів виконавчої влади (ст. 2); атрибути центральних органів виконавчої влади, зокрема печатки, бланки, таблички (вивіски) (ч. ч. 2–4 ст. 4); функціонування колегії центрального органу виконавчої влади, інших консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів центрального органу виконавчої влади (ст. 22) [15].

2. Встановлюють спеціальні засади функціонування АРМА. Цю групу представлено профільними нормативно-правовими актами, що визначають адміністративно-правовий статус АРМА в цілому та його окремі елементи. Центральне місце серед цих нормативно-правових актів займає Закон [11]. Примітною особливістю Закону є нерозривне поєднання у його змісті норм матеріального права (визначають мету, завдання, функції та компетенцію АРМА) та процедурних норм (встановлюють порядок виявлення та розшуку активів, а також управління ними). Загальний огляд положень Закону дозволяє стверджувати, що його положеннями врегульовано: статус АРМА (ст. 2) та його окремі елементи, наприклад, функції (ст. 9), повноваження (ст. 10), контроль за діяльністю (ст. 12), фінансове та матеріально-технічне забезпечення (ст. 14), взаємодію з державними органами (ст. 15); вимоги до кандидатів, порядок проведення конкурсу та призначення на посаду голови АРМА (ст. ст. 3–6); повноваження голови та заступників голови АРМА (ст. 7); статус працівників та порядок проходження служби (ст. ст., 8, 11, 13); завдання, повноваження та міжнародне співробітництво щодо виявлення та розшуку активів (ст. ст. 16–18), управління активами (ст. ст. 19–24), а також засади функціонування та порядок ведення Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (ст. 25) [11].

Особливістю АРМА, що обумовлена його спеціальним статусом, є правомочність видавати нормативно-правові акти, положеннями яких самостійно¹ визначаються (врегульовуються) питання здійснення своїх повноважень на підзаконному рівні. Наприклад, повноваження щодо винесення приписів [16] та оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення [17], а також затверджено форми документів, що складаються під час здійснення контролю за ефективністю управління активами [18] тощо.

Поряд із Законом, нормативно-правовим актом, що встановлює спеціальні засади функціонування АРМА є Положення про АРМА, затверджене постановою КМ України [19] (далі – Положення). У зв'язку з цим, вперше чергу слід визначитись із правовими підставами затверджувати це Положення, а також необхідністю (доцільністю) прийняття зазначеного підзаконного акта².

В нормам Закону не передбачено затвердження КМ України Положення. Правовою підставою для цього, як зазначено у преамбулі до постанови Уряду [19], є ч. 3 ст. 3 ЗУ «Про центральні органи виконавчої влади», відповідно до якої положення про міністерства, інші центральні органи виконавчої влади затверджує КМ України. Разом з цим, в ч. 5 ст. 2 цього Закону передбачається, що він застосовується до АРМА лише у частині, що не суперечить йому. Отже, наявні суперечності щодо правових підстав затвердження КМ України Положення про АРМА. Суперечливою видається й необхідність (доцільність) затвердження КМ України Положення, оскільки являючись підзаконним нормативно-правовим актом Положення має відповідати Закону, а тому в будь-якому разі першочергово застосовуватимуться положення Закону. На підзаконному рівні, у тому числі в Положенні не можуть бути розширено компетенцію АРМА, оскільки функції та повноваження АРМА визначаються лише законом, що підтверджується положеннями п. 9 ч. 1 ст. 9 (АРМА здійснює інші функції, визначені законом) та п. 11 ч. 1 ст. 10 (АРМА з метою виконання своїх функцій здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами) відповідно. Аналогічно й голова АРМА, згідно з п. 10 ч. 2 ст. 7 Закону, здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів. У зв'язку з цим, правових підстав, а також практичної необхідності у затвердженні КМ України Положення немає.

3. Визначають матеріальні та процесуально-процедурні аспекти здійснення окремих повноважень АРМА. У зв'язку з тим, що повноваження АРМА окрім положень Закону також конкретизуються

¹ Звісно, що у даному випадку нормативно-правові акти АРМА також підлягають державній реєстрації Міністром та включаються до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів (абз. 1 ч. 4 ст. 10 Закону) [11].

² Слід зазначити, що затвердження КМ України положень про центральні органи виконавчої влади, статус яких врегульовано спеціальними законами, зустрічається, наприклад, стосовно НП України, статус якої наряду із ЗУ «Про Національну поліцію» також врегульовано Положенням про Національну поліцію, затвердженим постановою КМ України від 28.10.2015 р. № 877.

та встановлюються й іншими нормативно-правовими актами, існує необхідність у виокремленні у якості самостійної групи цих нормативно-правових актів. Наприклад, повноваження уповноважених посадових осіб АРМА складати протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 188⁴⁸ КУпАП (невиконання законних вимог посадових осіб АРМА)³, встановлено положеннями КУпАП [20]; повноваження щодо припинення окремих митних режимів (п. 4 ч. 8 ст. 102, п. 4 ч. 3 ст. 112, п. 5 ч. 3 ст. 129, п. 4 ч. 4 ст. 137, п. 5 ч. 4 ст. 146, п. 4 ч. 2 ст. 160 МК України [21]); можливість АРМА бути установником управління у випадках передбачених законом закріплена в ч. 6 ст. 1032 ЦК України [22]; повноваження щодо ініціювання виконавчого провадження з примусового виконання рішень (п. 5 ч. 1 ст. 26 ЗУ «Про виконавче провадження» [23]); повноваження щодо доступу до інформації, що становить банківську таємницю (п. 3 ч. 1 ст. 62 ЗУ «Про банки і банківську діяльність» [24]), професійну таємницю (п. 4 ч. 1 ст. 136 ЗУ «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [25]) тощо.

Центральне місце в цій групі нормативно-правових актів займають акти, що визначають порядок та підстави передачі АРМА активів, зокрема КПК України встановлює, що під час кримінального провадження речові докази вартістю понад 200 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, якщо це можливо без шкоди для кримінального провадження, передаються за письмовою згодою власника, а в разі її відсутності – за рішенням слідчого судді, суду АРМА, для здійснення заходів з управління ними з метою забезпечення їх збереження або збереження їхньої економічної вартості (абз. 7 ч. 6 ст. 100 [26]), а ЦПК України – у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави активи, вартість яких дорівнює або перевищує 200 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня відповідного року передаються за письмовою згодою власника, а в разі її відсутності – судом АРМА, для здійснення визначених законом заходів з управління ними (абз. 3 ч. 5 ст. 153 [27]).

4. Визначають особливості проходження державної служби в АРМА. Окрім положень Закону, питанням проходження державної служби в АРМА присвячено положення ЗУ «Про державну службу» [28], «Про запобігання корупції» [29], «Про очищення влади» [30] та низки підзаконних актів, в яких деталізовано їх норми (зокрема Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби [31], Порядок проведення спеціальної перевірки [32] тощо). Важливе значення має питання визначення співвідношення дії Закону із положеннями зазначених законодавчих актів. У відповідності до положень ч. 5 ст. 2 ЗУ «Про державну службу» застосовуються до АРМА та його працівників у частині, що не суперечить цьому Закону. Із цього припису можна зробити висновок, що за загальним правилом положення ЗУ «Про державну службу» поширюються на АРМА та його працівників, окрім випадків, коли положеннями Закону передбачається інше. Інакше кажучи, положення зазначених законів співвідносяться як загальний (яким є ЗУ «Про державну службу») та спеціальний (яким є Закон) закони. Такий варіант співвідношення дії цих законів є прийнятним, оскільки дозволяє з одного боку уникнути зайвих дублювань положень законодавства про державну службу в Законі⁴, а з іншого – підкреслити притаманні АРМА особливості в частині вступу, проходження та припинення державної служби його працівниками. Такі спеціальні положення встановлено, насамперед, стосовно Голови та заступників голови АРМА, зокрема в частині вимог до кандидатів на цю посаду (ч. 1-3 ст. 3, ч. 3 ст. 7 Закону), порядку конкурсного відбору (ст. 5-6, ч. 3 ст. 7 Закону), призначення на посаду (ст. 4, ч. 3 ст. 7 Закону) та припинення повноважень (ч. 4-5 ст. 3, ч. 3 ст. 7 Закону), а також заробітної плати (ст. 13 Закону), а стосовно інших службовців АРМА – можливістю їх відрядження до інших державних органів, установ, організацій для виконання завдань, визначених цим Законом, із залишенням у штаті АРМА (ч. 3 ст. 8 Закону) та заробітної плати (ч. 1-2 ст. 13 Закону) [28]. З усіх інших питань вступу, проходження та припинення застосовується в загальному порядку законодавство про державну службу, про що додатково свідчать положення п. 2 ч. 2 ст. 7 та ч. 1 ст. 13 Закону [11].

5. Визначають програмні цілі функціонування та реформування представлені законодавчими та підзаконними актами, основною метою яких є визначення основних проблеми функціонування АРМА як в цілому, так і окремих напрямів діяльності та формулювання пропозицій щодо їх подолання. Значення програмних документів діяльності АРМА може бути продемонстровано на прикладі Плану заходів щодо забезпечення здійснення повноважень та виконання функцій органу виконавчої влади АРМА, затвердженого розпорядженням КМ України [33], який реалізовувався під час створення та початку функціонування АРМА. Основним нормативно-правовим актом в цій групі є ЗУ «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки» [34], яким затверджено Антикорупційну стратегію на 2021–2025 роки. В пп. 4.3.3 п. 4.3 розділу 4 Антикорупційної стратегії у якості проблеми визначено наявність у законодавстві, яке регулює

³ Розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 188⁴⁸ КУпАП, відповідно до положень ч. 1 ст. 221 КУпАП, судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів.

⁴ Хоча і за таких умов, в положеннях Закону зустрічаються випадки вживання недоречних вказівок на необхідність застосування положення законодавства про державну службу. Наприклад, в п. 11 ч. 4 ст. 3 Закону встановлено, що повноваження Голови АРМА припиняються КМ України достроково у разі наявності підстав припинення державної служби, встановлених ЗУ «Про державну службу». Проте, це прямо впливає із змісту ч. 5 ст. 2 Закону, а інші, передбачені в ч. 4 ст. 3 Закону, підстави для припинення повноважень Голови АРМА співпадають із підставами припинення державної служби, встановленими ЗУ «Про державну службу».

діяльність АРМА значної кількості прогалін та корупційних ризиків, а також визначено очікувані стратегічні цілі. На підзаконному рівні важливе місце займає Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки, затверджена КМ України [35] на виконання ч. 5 ст. 18 ЗУ «Про запобігання корупції» та Антикорупційної стратегії. В межах проблеми 3.3.3 п. 3.3 розділу 3 Державної антикорупційної програми визначено необхідність посилення гарантій незалежності та інституційної спроможності АРМА (зокрема удосконалення проведення конкурсного добору Голови АРМА); усунення суперечностей, прогалін та неузгодженостей законодавства щодо управління активами; покращення співпраці та координації зусиль АРМА з іншими державними органами, у тому числі міжнародного співробітництва та обміну інформацією.

Закордонний рівень, як відомо, представлено актами ЄС (*acquis* ЄС) та міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано ВР України. Врегулювання положеннями зазначених актів адміністративно-правового статусу АРМА має важливе значення з декількох причин. Перша, пов'язується з тим, що саме у зв'язку із виконанням положень актів ЄС та міжнародних договорів в Україні й було створено АРМА [1, с. 144–145]. Друга, з тим, що міжнародне співробітництво у сфері виявлення та розшуку активів є одним із пріоритетних напрямків діяльності АРМА, яке здійснюється відповідно до міжнародних договорів України інших нормативно-правових актів чи за принципом взаємності (ч. 1 ст. 18 Закону).

Серед актів ЄС необхідно відмітити рішення Ради ЄС «Про співпрацю між Офісами з повернення активів держав-членів у сфері розшуку та виявлення доходів, одержаних злочинним шляхом, або іншої власності, пов'язаної зі злочинною діяльністю» [36] та директиву Європейського Парламенту і Ради «Про заморожування та конфіскацію засобів і доходів, одержаних злочинним шляхом, в Європейському Союзі» [37], які передбачають створення інституцій з виявлення та розшуку активів, одержаних від злочинної діяльності та визначають основні засади співпраці в цій сфері. Водночас, значення цих та інших актів ЄС звісно не обмежується створенням АРМА, а вимагає подальшої імплементації встановлених в ЄС засад діяльності із виявлення та розшуку активів, одержаних від злочинної діяльності, особливо з урахуванням набуття Україною офіційного статусу кандидата на членство у ЄС.

До основних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВР України, насамперед слід віднести Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [38, 39], а також Конвенцію ООН проти корупції 2003 р. [40, 41]; Кримінальну конвенцію про боротьбу з корупцією 1999 р. [42, 43]; Конвенцію про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом 1990 р. [44, 45]; Конвенцію Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму 2005 р. [46, 47].

Важливими щодо міжнародного співробітництва є двосторонні договори (угоди), предметом яких є правова допомога. Україна має велику кількість таких двосторонніх договорів як державами-членами ЄС (наприклад, Республікою Польща [48], Литовською Республікою [49], Республікою Болгарія [50] та ін.), так і з іншими державами світу (наприклад, США [51], КНР [52], Республікою Панама [53], Республікою Молдова [54] та ін.). Водночас, зазначеними договорами (угодами) врегульовано передусім механізм допомоги у відповідних справах (кримінальних, цивільних), а питання виявлення та розшуку активів, одержаними від корупційних та інших злочинів безпосередньо не знаходять конкретизованого регулювання (хоча й не виключаються, оскільки передбачається взаємне виконання процесуальних документів та вчинення процесуальних дій). У зв'язку з цим, окремої уваги потребують міжвідомчі міжнародні угоди про співробітництво з органами іноземних держав до компетенції яких належать питання щодо виявлення та розшуку активів, одержаних злочинним шляхом. У відповідності до положень п. 3 ч. 1 ст. 10 Закону АРМА з метою виконання своїх функцій уповноважений укладати такі міжвідомчі міжнародні угоди. Офіційний веб-портал АРМА не містить інформації щодо укладання АРМА міжвідомчих міжнародних угод про співробітництво. Враховуючи важливість міжнародного співробітництва в діяльності АРМА, особливо з аналогічними органами інших держав, нормативне закріплення засад їх співробітництва шляхом укладання міжвідомчих міжнародних угод є необхідним. З метою посилення стану реалізації АРМА діяльності із укладання зазначених угод доцільним видається їх ініціювання з відповідними органами тих держав, з якими налагоджено міжнародне співробітництво за принципом взаємності.

Висновки. Підсумовуючи викладене необхідно констатувати, що адміністративно-правовий статус АРМА, його окремих елементів, визначається національними та міжнародними актами. Визначено групи національних нормативно-правових актів, якими врегульовано адміністративно-правовий статус АРМА, які встановлюють загальні та спеціальні засади функціонування АРМА; визначають матеріальні та процесуально-процедурні аспекти здійснення окремих повноважень АРМА; особливості проходження державної служби в АРМА; програмні цілі функціонування та реформування. Встановлено відсутність правових підстав та практичної необхідності затвердження КМ України Положення про АРМА.

Закордонні акти включають акти ЄС (*acquis* ЄС) та міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано ВР України. Запропоновано АРМА посилити діяльність із укладання міжвідомчих міжнародних угод з органами іноземних держав до компетенції яких належать питання щодо виявлення та розшуку активів, одержаних злочинним шляхом.

Список використаних джерел:

1. Буяджи Г.В. Історія формування та передумови виникнення Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 3. С. 143–147.
2. Крамар Р.І. Концептуальні засади адміністративної діяльності у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Тернопіль, 2021. 465 с.
3. Ковальчук І.С. Правовий статус Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. 2021. № 4. Т. 32 (71). С. 105–109.
4. Давидюк А.М. Правове забезпечення публічного адміністрування у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2020. 204 с.
5. Ковальчук М.О. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють заходи щодо запобігання корупції в Україні. *Юридична наука*. 2019. № 6 (96). С. 69–77.
6. Плюшкін А.Ю. Підстави та процесуальний порядок виявлення, розшуку й передачі в управління активів, одержаних від корупційних та інших злочинів: дис. ... д-ра філософії: 081-Право. Київ, 2022. 234 с.
7. Буяджи Г.В. Особливості управління майном Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. *Право України*. 2018. № 2. С. 185–198.
8. Терещук Г.А. Вимір транспарентності через міжвідомчу взаємодію (на прикладі Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів). *Правова позиція*, 2019. № 1 (22). С. 59–63.
9. Шевчук О.А. Нормотворча діяльність Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: конституційно-правовий аспект. *ScienceRise: Juridical Science*. 2020. № 1 (11). С. 29–33.
10. Зелькіна Т.Є. Особливості адміністрування та характеристика активів, що можуть бути передані в управління АРМА. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (18). С. 33–41.
11. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10.11.2015 р. № 772-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19#top>
12. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Хамходера О.П. Адміністративно-правовий статус державної інспекції як центрального органу виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2014. 269 с.
14. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
15. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
16. Положення про порядок винесення приписів: затверджено наказом Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 15.02.2018 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-18#Text>
17. Порядок оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення: затверджено наказом Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 15.02.2018 р. № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0251-18#Text>
18. Про затвердження форм документів, що складаються під час здійснення контролю за ефективністю управління активами: наказ Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 29.01.2021 № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-21#Text>
19. Положення про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 р. № 613. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/613-2018-%D0%BF#Text>
20. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
21. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#top>
22. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#top>
23. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#top>

24. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/conv#Text>
25. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#top>
26. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#top>
27. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
28. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
29. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
30. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text>
31. Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#Text>
32. Порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 171. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171-2015-%D0%BF#Text>
33. План заходів щодо забезпечення здійснення повноважень та виконання функцій органу виконавчої влади Національним агентством з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 1015-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2016-%D1%80#Text>
34. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки: Закон України від 20.06.2022 р. № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#top>
35. Державна антикорупційна програма на 2023-2025 роки: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#top>
36. Про співпрацю між Офісами з повернення активів держав-членів у сфері розшуку та виявлення доходів, одержаних злочинним шляхом, або іншої власності, пов'язаної зі злочинною діяльністю: рішення Ради Європейського Союзу від 06.12.2007 р. № 2007/845/ЮВС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-07#Text
37. Про заморожування та конфіскацію засобів і доходів, одержаних злочинним шляхом, в Європейському Союзі: директива Європейського Парламенту і Ради від 03.04.2014 р. № 2014/42/ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/2014-42-es.pdf>
38. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
39. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text>
40. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text
41. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Закон України від 18.10.2006 р. № 251-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16#Text>
42. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27.01.1999 р. № ETS173. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text
43. Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України від 18.10.2006 р. № 252-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-16#Text>
44. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 08.11.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029#Text
45. Про ратифікацію Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом: Закон України від 17.12.1997 р. № 738/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738/97-%D0%B2%D1%80#Text>
46. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму від 16.05.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text
47. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму: Закон України від 17.11.2010 р. № 2698-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17#Text>

48. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 24.05.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_174#top
49. Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 07.07.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_002#Text (
50. Договір між Україною та Республікою Болгарія про правову допомогу в цивільних справах від 21.05.2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100_056#Text
51. Договір між Україною та США про взаємну правову допомогу у кримінальних справах від 22.07.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_019#Text
52. Договір між Україною і КНР про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах від 31.10.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_014#Text
53. Договір між Україною та Республікою Панама про взаємну правову допомогу в кримінальних справах від 04.11.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591_007#Text
54. Договір між Україною і Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 13.12.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498_604#Text